

Альбом ліногравюр С. Кукурузи

ДПЗ

1100921 - ДПЗ - 13.00грн.
A34257 85.113(4УКР-4ХМЕ)
A87

Архітектурні пам'ятники Поділля. -
44 с.: мал. - Хмельницький, 2007

85.113(чкр-чхте)

А 87

Хмельницька обласна державна адміністрація
Управління культури, туризму і курортів
Хмельницької облдержадміністрації

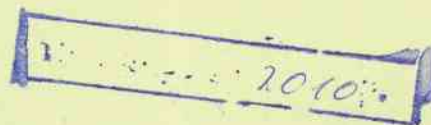
Присвячується 70-річчю
утворення Хмельницької області

1100 921
1100 921

АРХІТЕКТУРНІ ПАМ'ЯТНИКИ ПОДІЛЛЯ

Альбом ліногравюр С.Кукурузи

Хмельницький
2007

ББК 85.113
(4укр - 4хме)
к 89

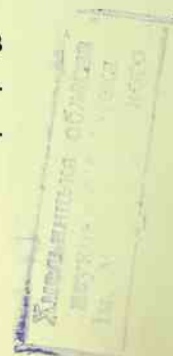
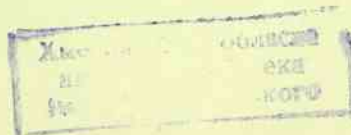
A34257

Архітектурні пам'ятники Поділля: Альбом ліногравюр С.В.Кукурузи.-/Хмельницької облдержадміністрації; Управління культури, туризму і курортів Хмельницької облдержадміністрації; Хмельницький, 2007.- 44 с., Іл.- (До 70-річчя утворення області)

Це видання приурочене до 70-річчя утворення Хмельницької області. Містить серію ліногравюр відомого українського графіка Сергія Васильовича Кукурузи (1906-1979). Невтомний мандрівник у свої сімдесят побував у багатьох куточках та історичних місцях рідної землі. Результатом цих подорожей стала серія ліноритів „Архітектурні пам'ятники Поділля”. Донедавна альбом, в якому зібрані ці аркуші, існував в єдиному екземплярі, в архіві хмельничанки Віри Максимівни Хотовицької, пов'язаної з митцем та його родиною багатолітніми дружніми стосунками.

Саме за її ініціативою, завдяки підтримці Управління культури, туризму і курортів Хмельницької облдержадміністрації, твори С.В.Кукурузи вперше побачили світ, стали доступними для широкого загалу, для фахівців, що вивчатимуть життя і творчість славетного подолянина.

Відповідальна за випуск: Фурманчук Г.Й.

© Управління культури, туризму і курортів
Хмельницької облдержадміністрації, 2007

Передмова

Ім'я Сергія Васильовича Кукурузи (1906-1979), знаного українського графіка, відоме широкому колу подолян, адже митець народився на Кам'янецьчині, мешкав тут останні роки життя. У місті з древніми фортечними мурами його й поховано.

Упродовж творчих шукань з-під руки художника вийшло близько 2,5 тис. графічних аркушів. Більша частина їх зберігається у Кам'янець-Подільському історичному музеї-заповіднику, десятки естампів збагатили збірки обласних краєзнавчого та художнього музеїв.

Спадок більш ніж достатній для глибокого вивчення творчості земляка, проте на сьогодні його опрацьовано недостатньо. Бракує архівних даних, задокументованих спогадів сучасників, які б засвідчили живу особистість, адже біографія Сергія Кукурузи рясніє білими плямами, неточностями. Воно й не дивно. Час, на який припало життя майстра, був і суворий і суперечливий. Народився Сергій Васильович 3 лютого 1906 року у с. Привороття (нині с. Подільське) Кам'янець-Подільського району, в селянській родині. У 1917 році закінчив чотири класи церковно-приходської школи у рідному селі, навчався також у Кам'янець-Подільській художньо-промисловій школі, яку свого часу заснував художник, педагог, краєзнавець, дослідник та популяризатор народної культури В.М.Гагенмейстер. Після служби в лавах Червоної армії, у 1930 році, С.В.Кукуруза за рекомендацією В.І.Касіяна, відомого вітчизняного графіка, був зарахований до Київського художнього інституту. Ще будучи студентом, він брав активну участь в художніх виставках, співпрацював із періодичними виданнями, де час від часу публікувалися його твори.

Після реорганізації інституту Сергій Васильович переводиться до Московського художнього інституту ім. В.І.Сурікова, де його вчителями були такі знані митці, як О.Кравченко, І.Грабарь, Д.Моор. Закінчивши навчання, художник залишається у Москві.

У нього є улюблена робота, сім'я. Але, як вже зазначалося, в історії країни передвоєнні роки були чи не самими жорстокими, коли за політичний анекдот, невинний жарт можна було поплатитися кількома роками волі, а то й життям. Не обминули ці колізії й художника. У 1941 році його було засуджено до семи років виправних робіт у Казахстані. Це були драматичні сторінки біографії митця. У далекій Москві його зрікається дружина, помирає єдина дочка. Але він не занепадає духом. У непростих умовах знаходить заняття до душі - багато малює, читає, врешті-решт зустрічає молоду жінку - Регіну Йосипівну Марченко, так само несправедливо засуджену, з якою пов'язує свою долю.

Більше 30 років прожив художник в м.Актюбінську серед казахів. Його захоплювала культура цього народу, звичаї, побут, історія, краса азійських степів. Митець об'їздив місця, де перебував у засланні Т.Г.Шевченко. Враження від подорожей переплавились у низку аркушів - „Шевченкіану” С.В.Кукурузи.

Проте мальовничі пейзажі подільських токтр, серед яких минуло дитинство, юність, незабутні спогади молодих літ постійно манили його на батьківщину. З 1960-х років він - частий гість любої йому Кам'янецьчини. А 1972 року Сергій Васильович остаточно повертається в Україну, оселяється у Кам'янці-Подільському. Невтомний мандрівник у свої сімдесят побував у багатьох куточках та історичних місцях рідної землі. Результатом цих подорожей стала серія ліноритів „Архітектурні пам'ятники Поділля”. Донедавна альбом, в якому зібрані ці аркуші, існував в єдиному екземплярі, в архіві хмельничанки Віри Максимівни Хотовицької, пов'язаної з митцем та його родиною багатолітніми дружніми стосунками.

Саме за її ініціативою, завдяки підтримці управління культури, туризму і курортів Хмельницької облдержадміністрації, твори С.В.Кукурузи вперше побачили світ, стали доступними для широкого загалу, для фахівців, що вивчатимуть життя і творчість славетного подільянина.

Дорога в Личев

С. Кукушкин-Н

Дорога в Лети́чів

Городские ворота.
(г. Кам. Подольский)

С. Кудряков. 78

Міські ворота (м. Кам'янець-Подільський)

Башта Кармалюка
Старої фортеці
(м. Кам'янець-Подільський)

СК

Башта Кармалюка Старої Фортеці
(м. Кам'янець-Подільський)

Крепості на Стіні.
(г. Кам. Подольський)

СК у Куріна-71

Стіна Фортеці (м. Кам'янець-Подільський)

Башня у Руських вратах.
(г. Кам. Подольський)

СК 1979

Башта біля Російських воріт
(м. Кам'янець-Подільський)

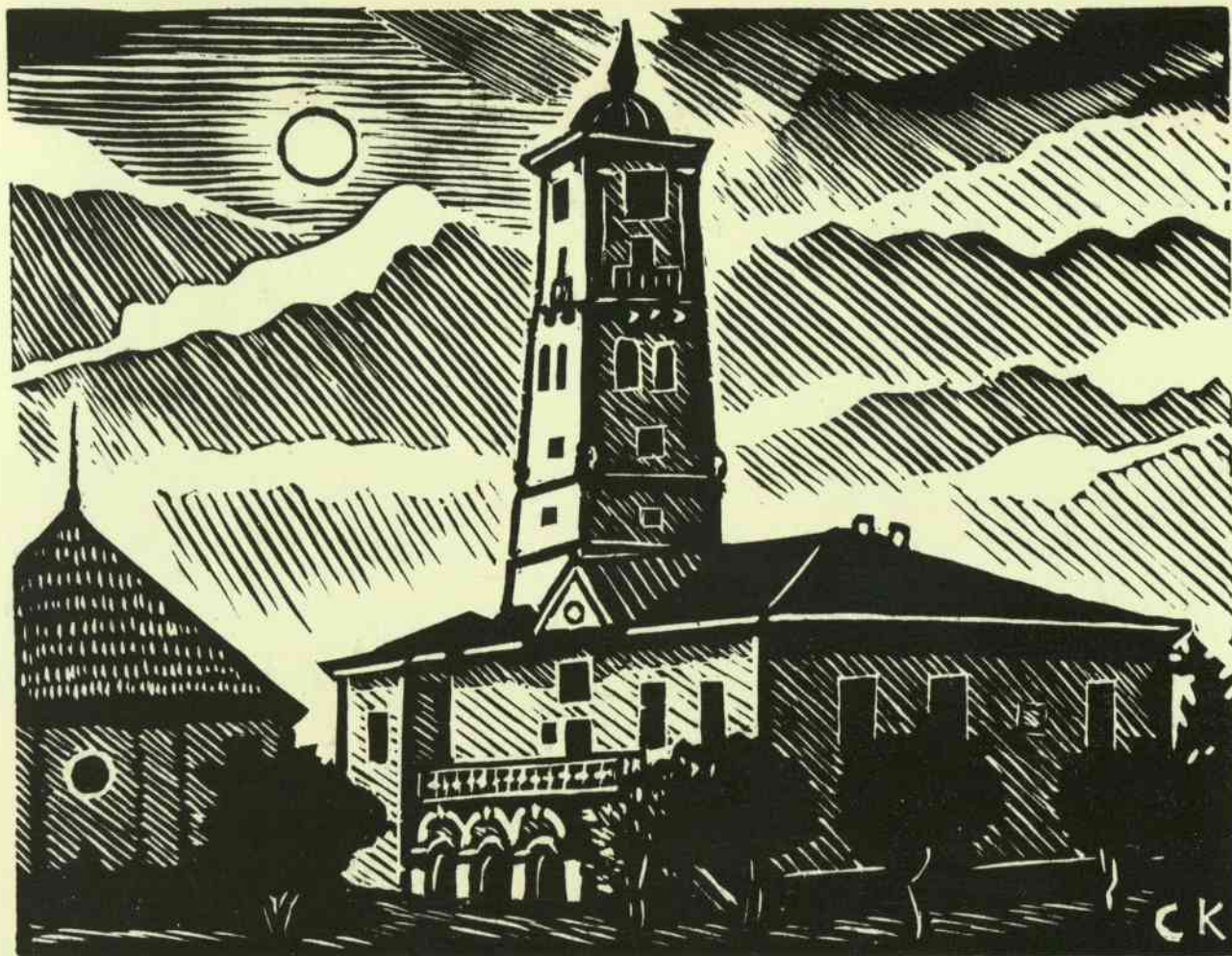

Польские ворота.
(г. Кам. Подольский)

С. Кудряков-78

Польські ворота
(м. Кам'янець-Подільський)

Городская Ратуша.
(г. Кам. Подольский)

Скундери-78

Міська Ратуша
(м. Кам'янець-Подільський)

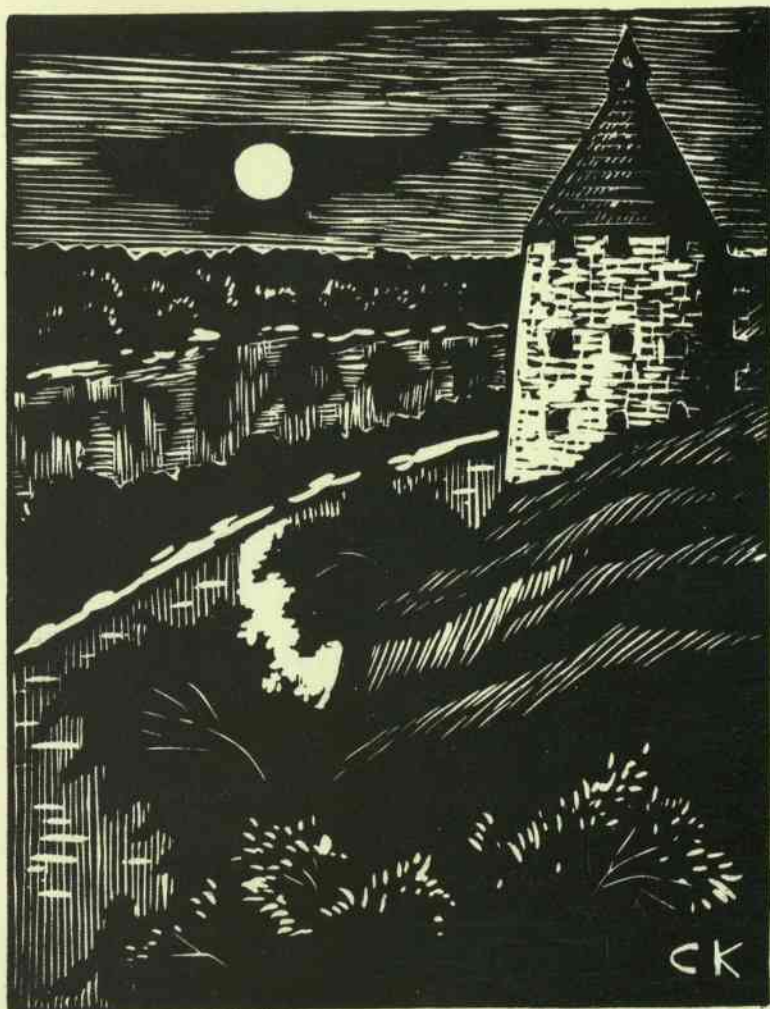

Кушнірська башта.
(м. Кам. Подільський)

СК 71

Кушнірська башта
(м. Кам'янець-Подільський)

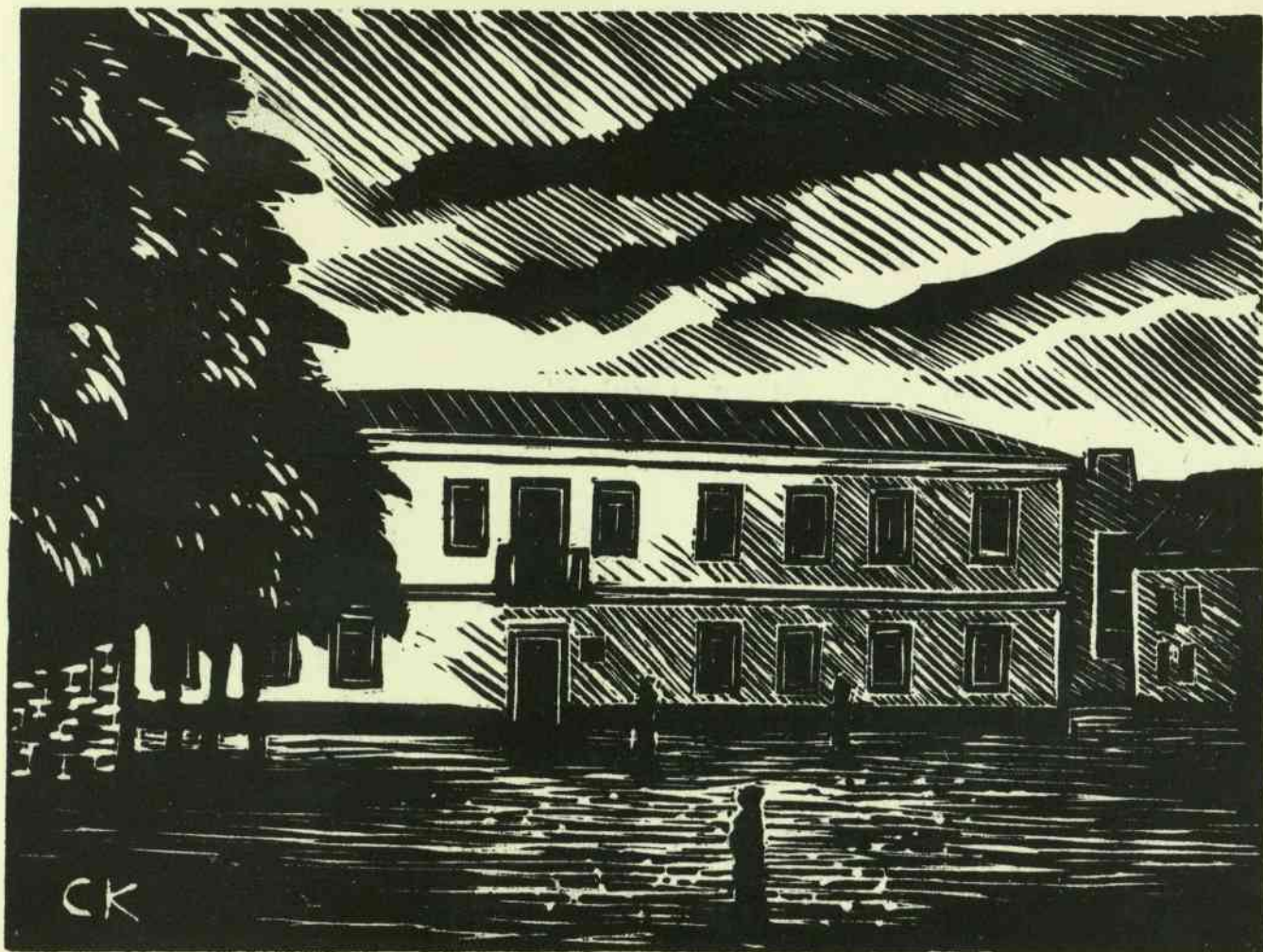

Гончарна башта.
/Кам. Подольський/

Скученко-74

Гончарна башта
(м. Кам'янець-Подільський)

Городская магистрат XVIII ст.
(г. Кам. Подольский)

С. Кузнецов

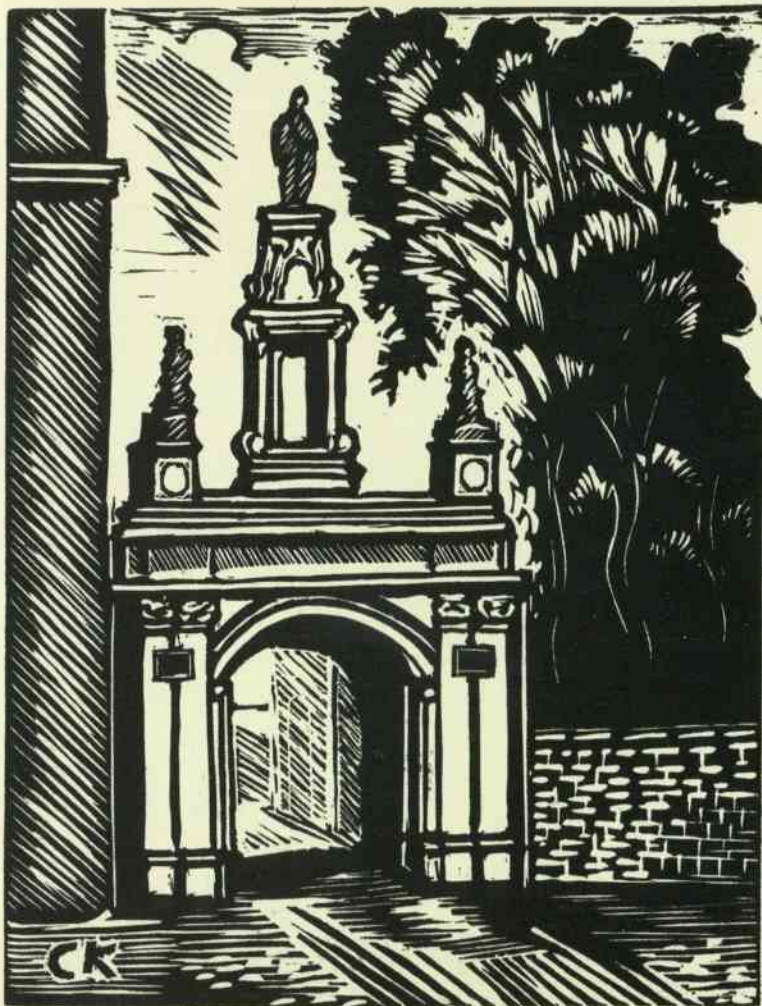
Міський магістрат
(м. Кам'янець-Подільський)

Петропавловська церква XVI ст.
(г. Кам. Подільський)

Скульптури-79
Петропавловська церква XVI ст.
(м. Кам'янець-Подільський)

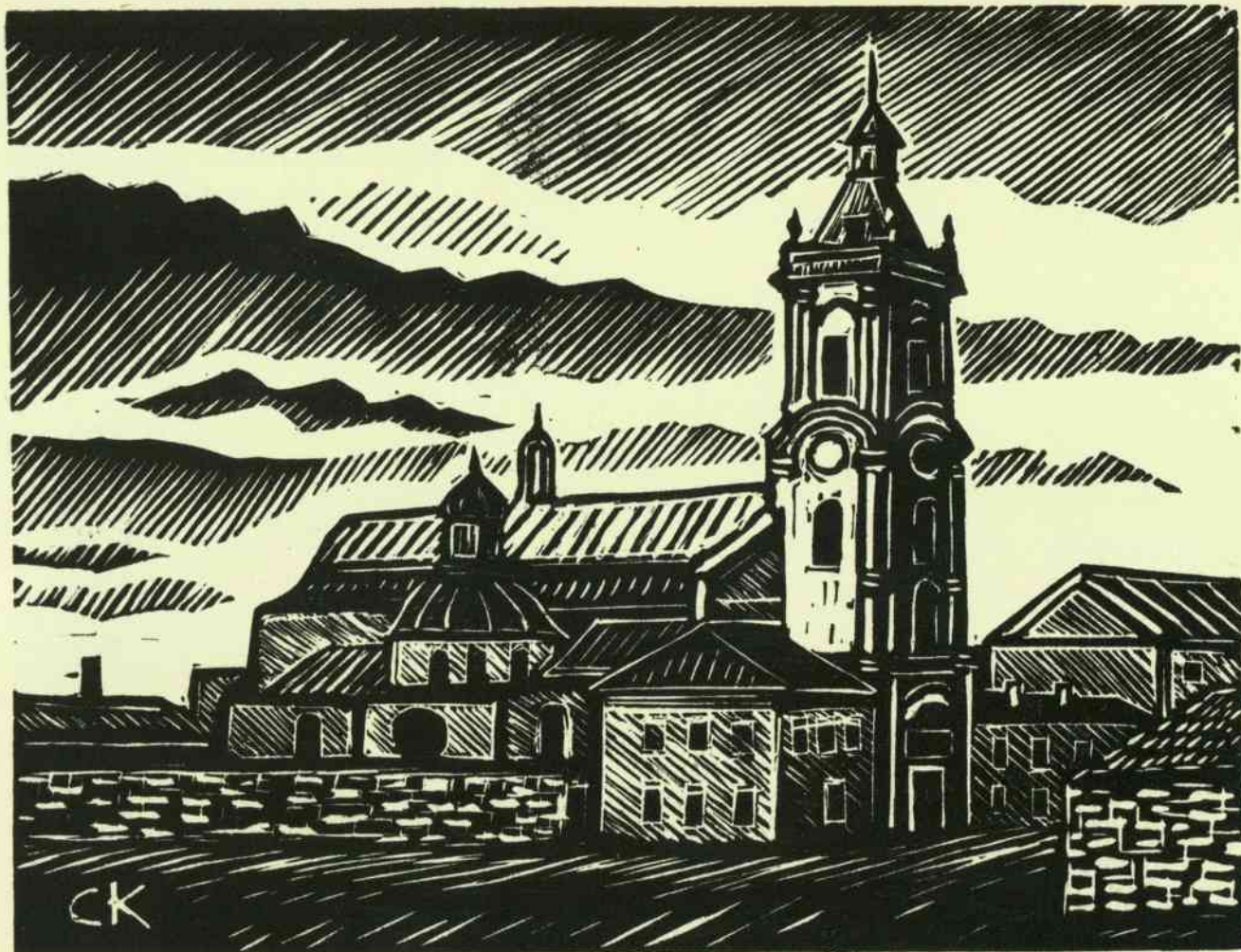

Триумфальна арка
(г. Кам. Подольський)

С. Курдюк, 78

Триумфальна арка
(м. Кам'янець-Подільський)

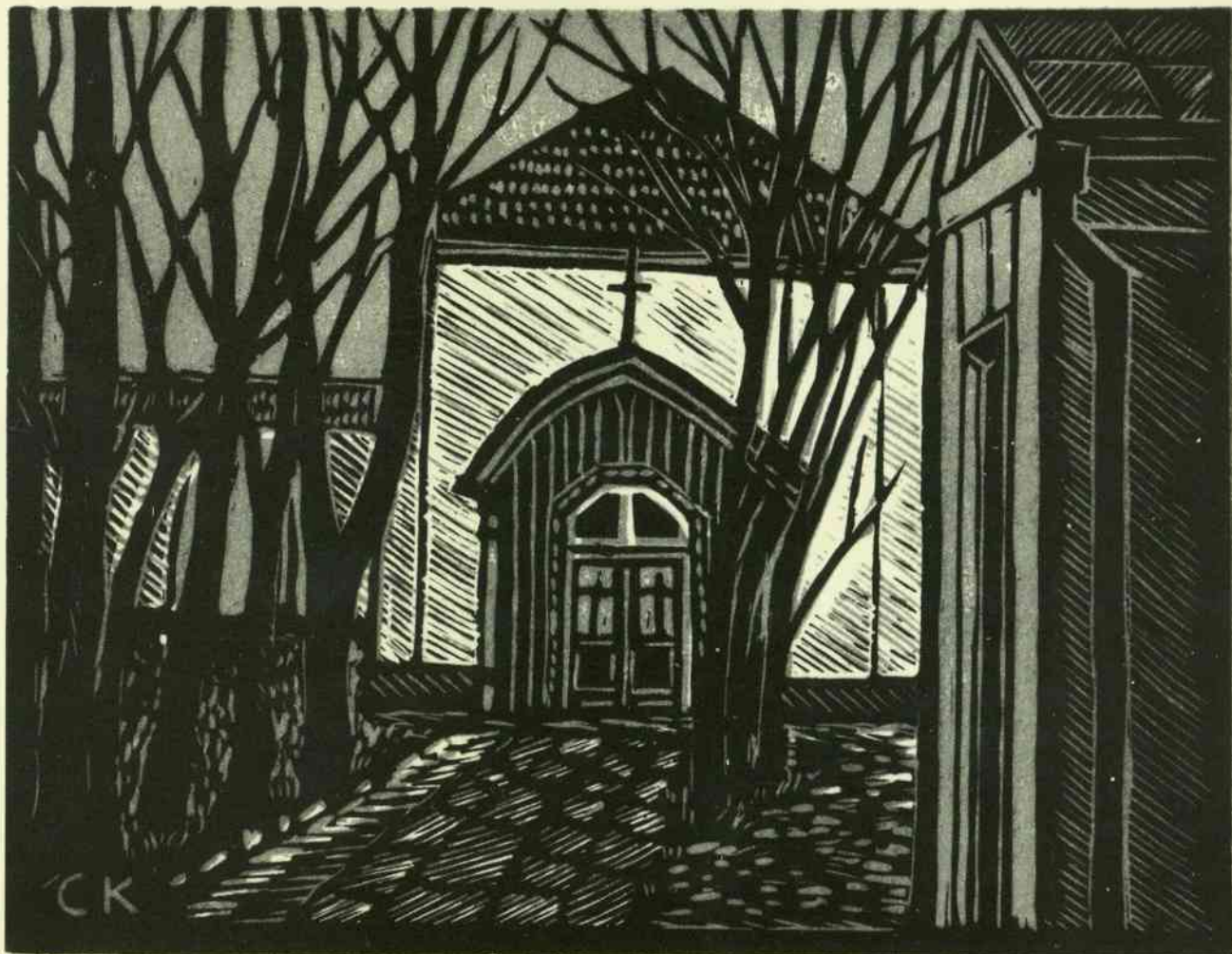

Доминіканський Коїел XVI ст.
(с. Кам. Подільський)

Скученди-Н
Домініканський костел XVI ст.
(м. Кам'янець-Подільський)

Художник: Миколай
Луканович БІГІН
Іл. М. С. ЛУКАНОВИЧА

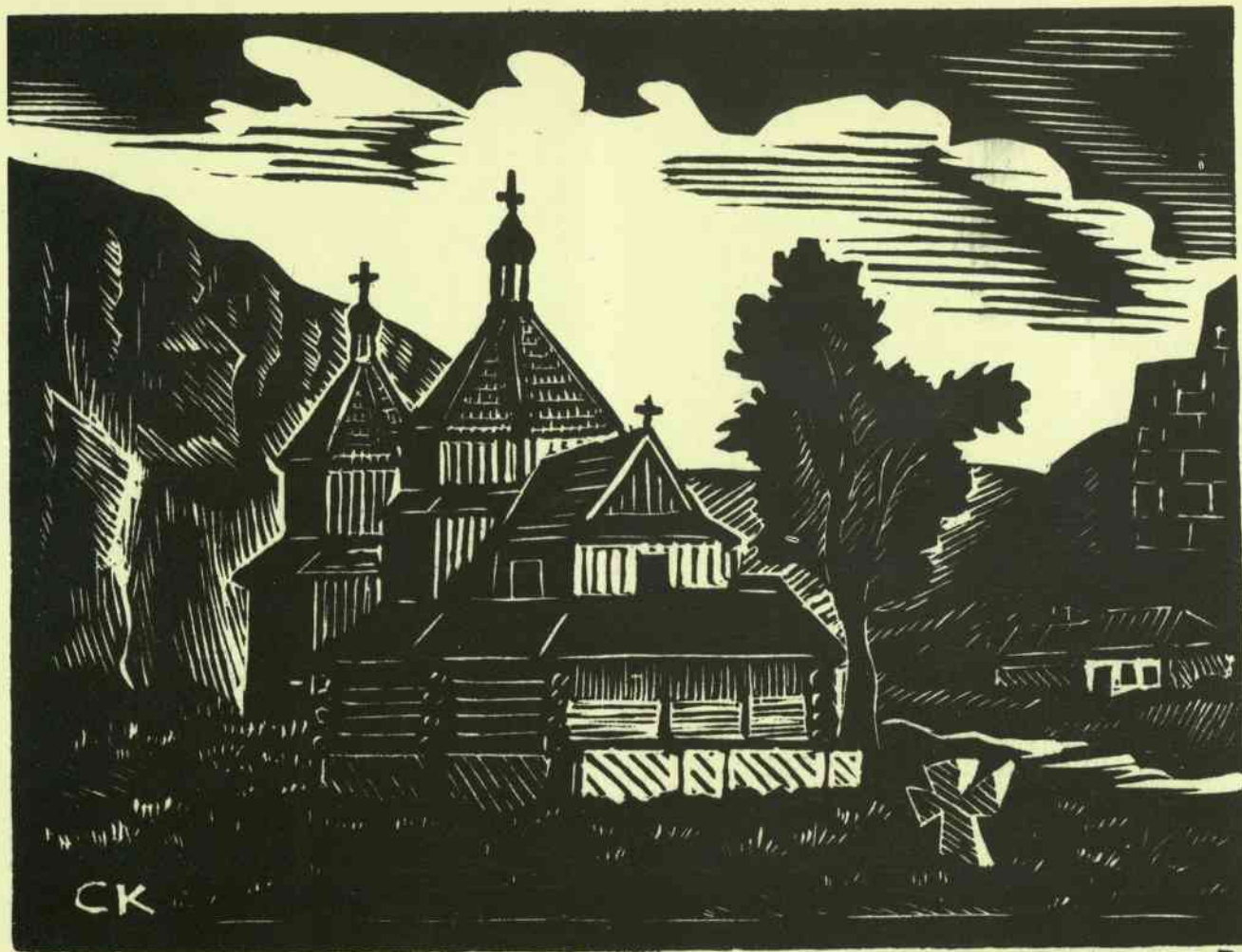
1260071

Николаєвська церква XIV в.
(Кам. Подільський)

Скученко Н
Миколаєвська церква XIV ст.
(м. Кам'янець-Подільський)

Трьохсвятительська церква. XVIII в.
(м. Кам'янець-Подільський)

СК/жовт. 21

Трьохсвятительська церква XVIII ст.
(м. Кам'янець-Подільський)

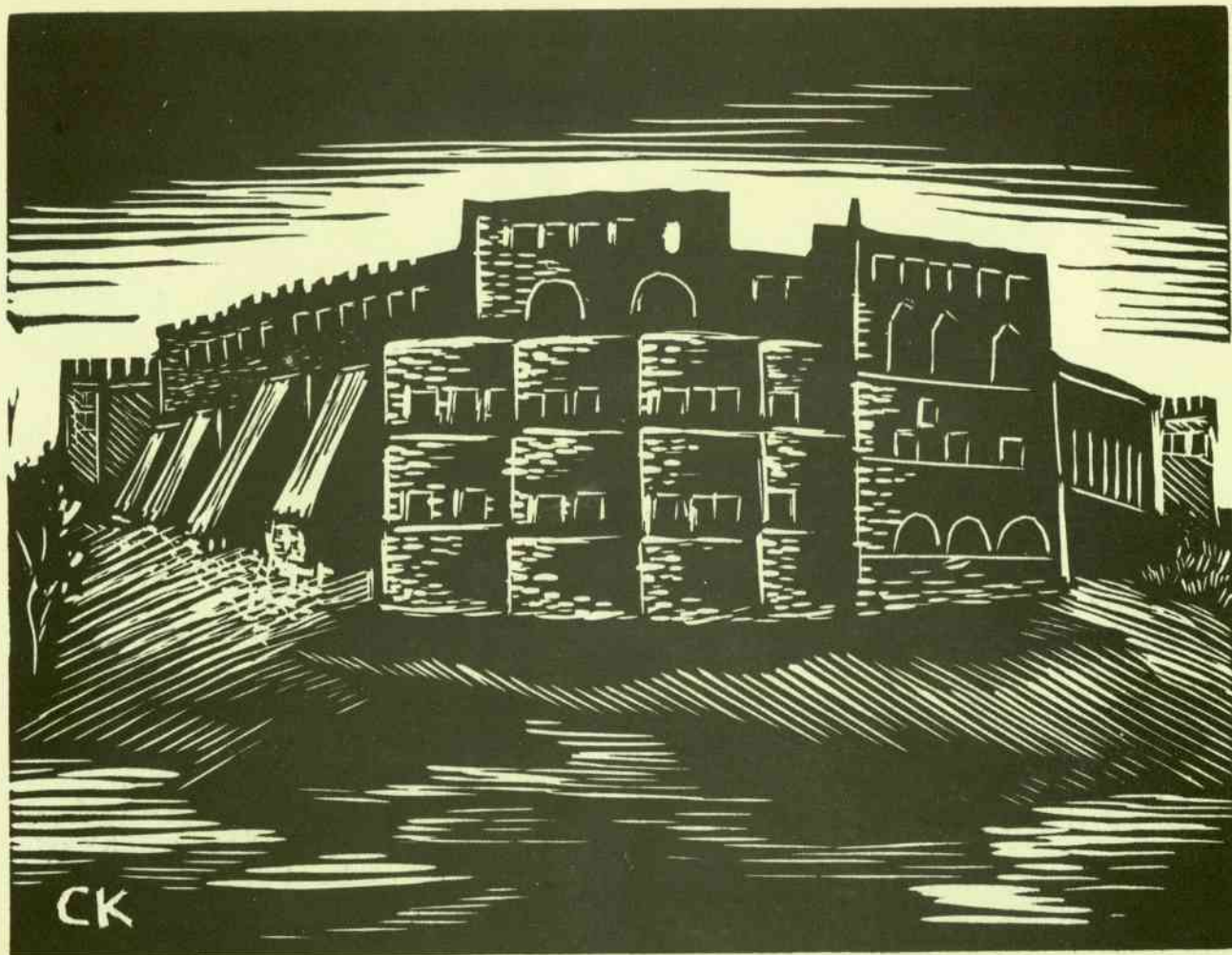

Ворота Меджибізької фортеці.

С. Кукушкін-Н

Ворота Меджибізької фортеці

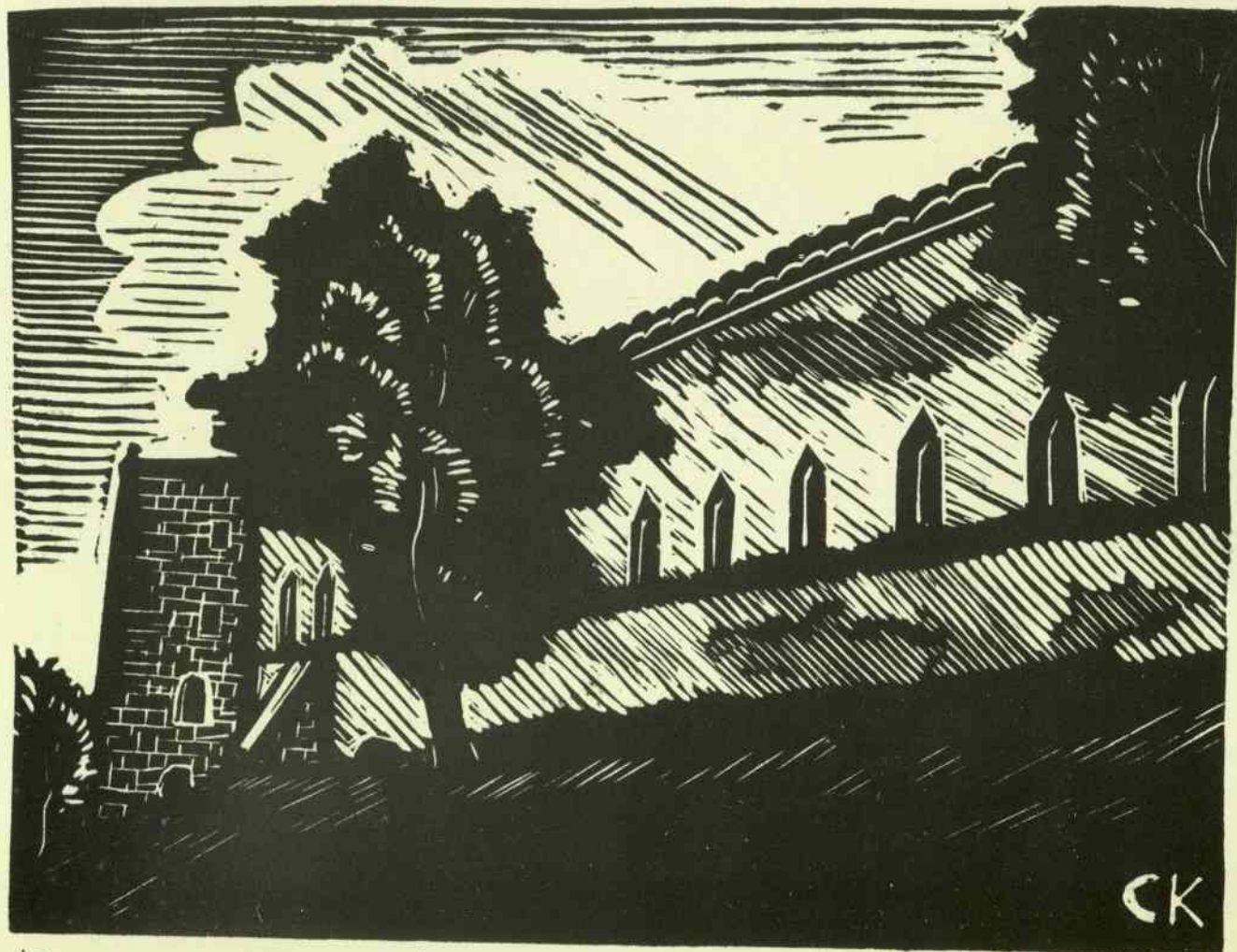

Общий вид Меджибизького Крестца.

СК 100 м. 71

Загальний вигляд Меджибізької фортеці

Крепость на Стіна Меджибівської фортеці.

СК 1947-71

Стіна Меджибівської фортеці

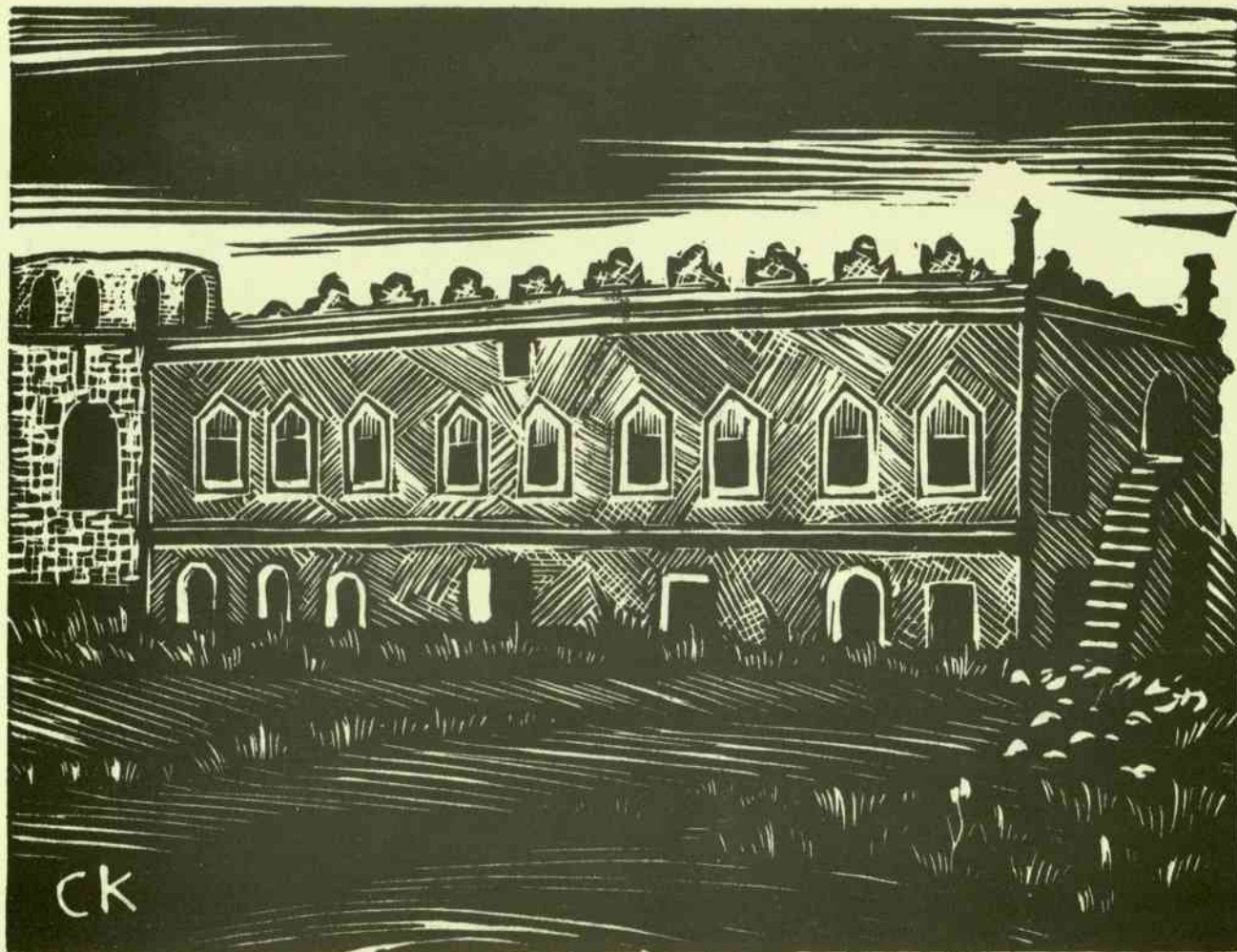

Кривої нах Башня
Меджибізької фортеці.

СКривої нах

Башта Меджибізької фортеці

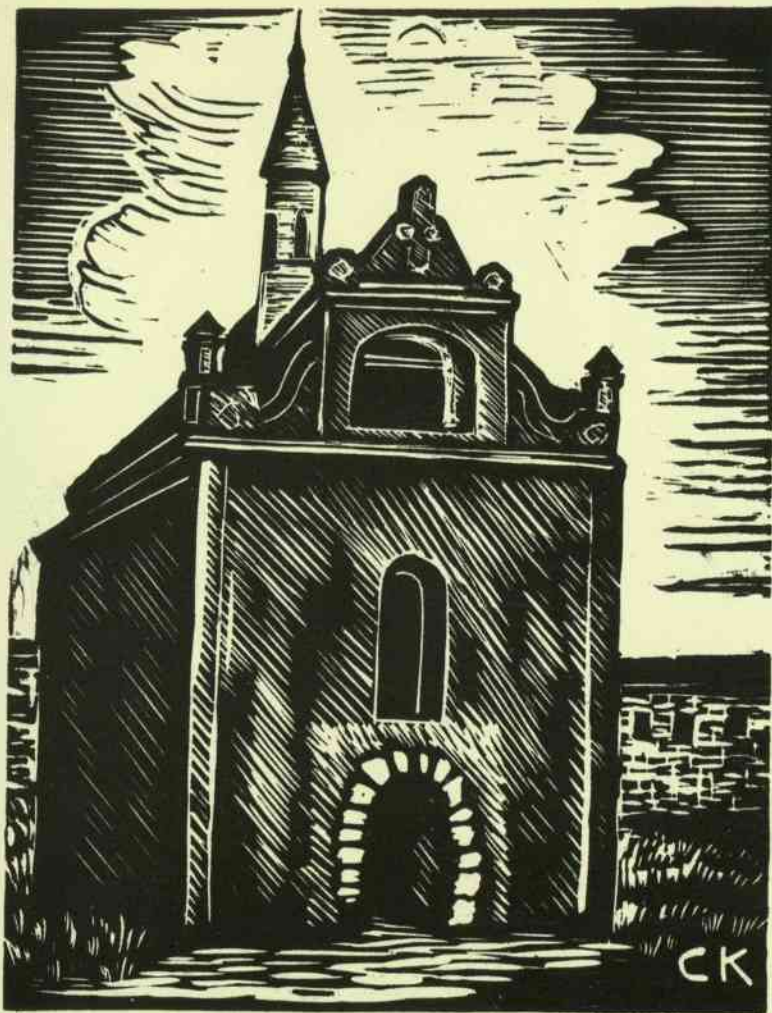

Палац в Меджибодській Крепості.

СК Жуковський

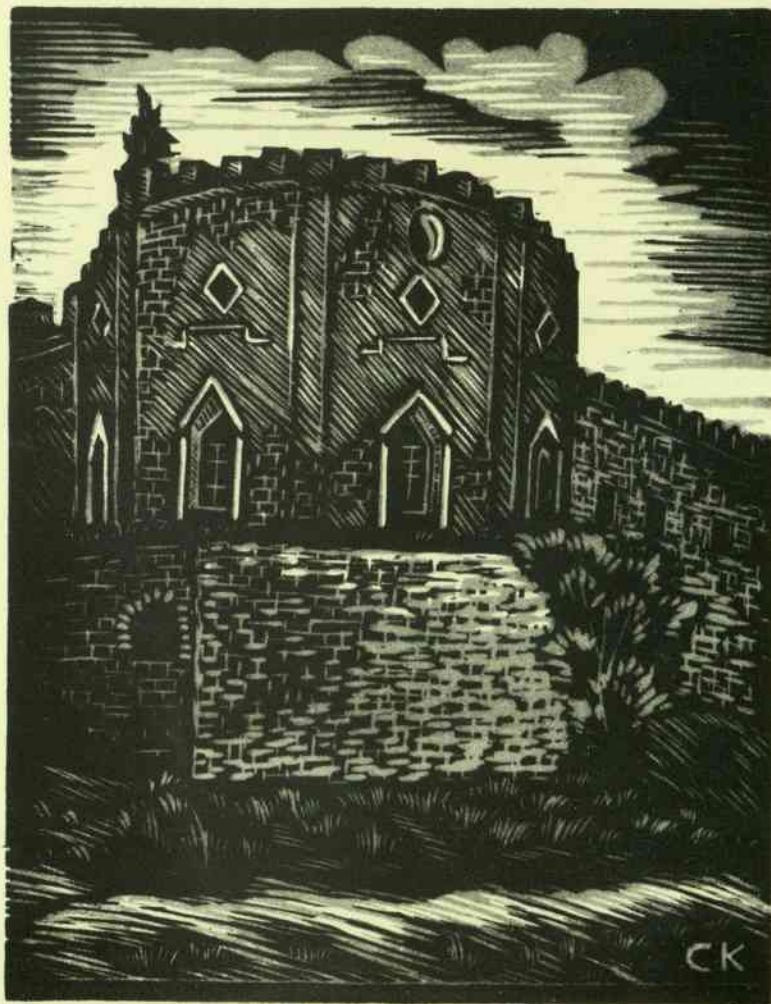
Палац в Меджибізькій фортеці

Костел в Меджибізькій фортеці. С. Кузьменко-71

Костел в Меджибізькій фортеці

Башта Меджибізької
кріпості.

Скученко-Н.

Башта Меджибізької фортеці

Острозька фортеця.
/і. Старокопистинів./

СК
Острозька фортеця
(м. Старокопистинів)

Замок Рогнеди (Ізяслав)

СК 1971-72
Замок Рогнеди
(м. Ізяслав)

Замок (м. Ізяслав)

СК *Скученко*

Замок
(м. Ізяслав)

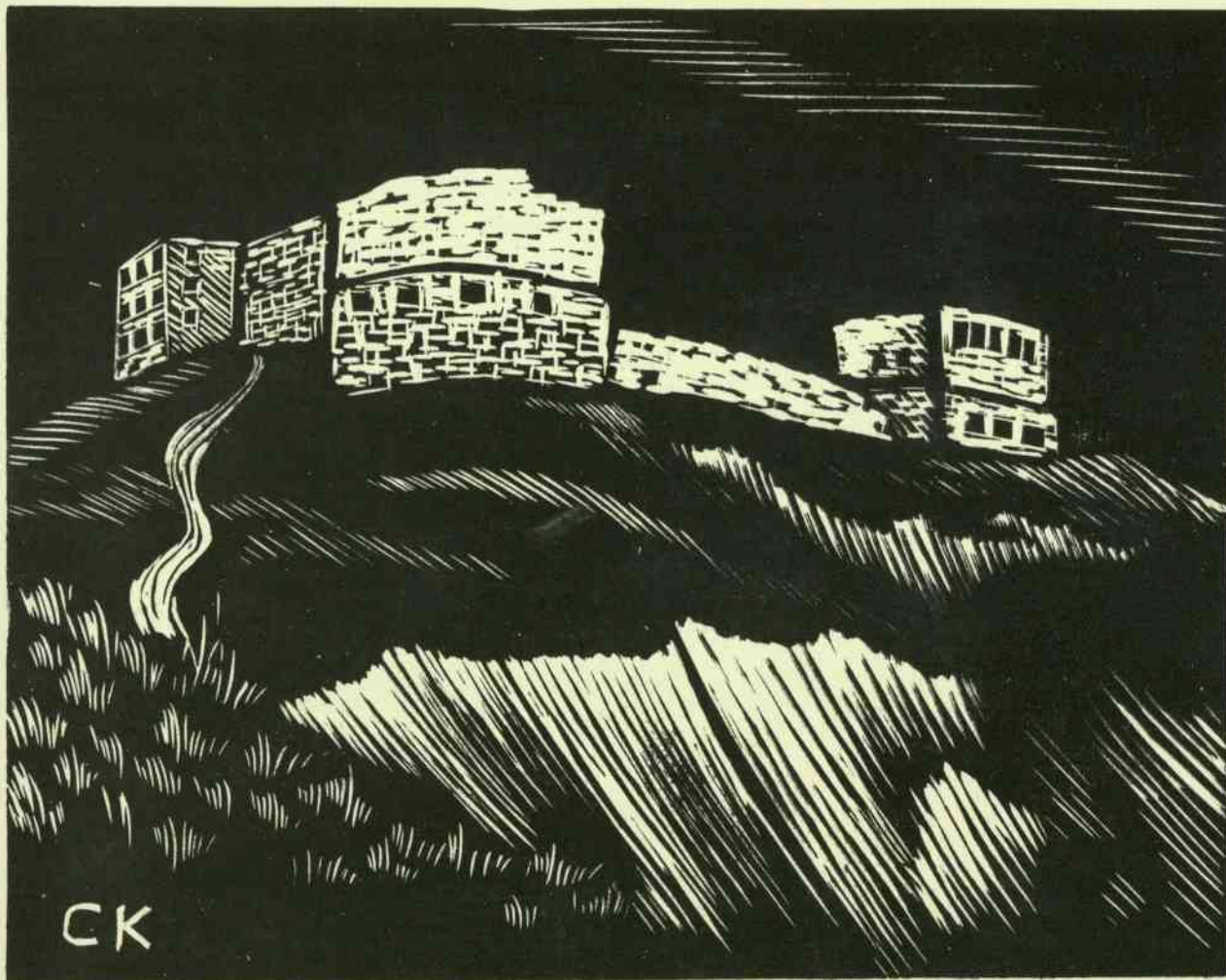

Крепость в Сатанове.

С. Кукочкин

Фортеця В Сатанові

Крепость в Зинькове.

С. Кудряков

Фортеця в Зінькові

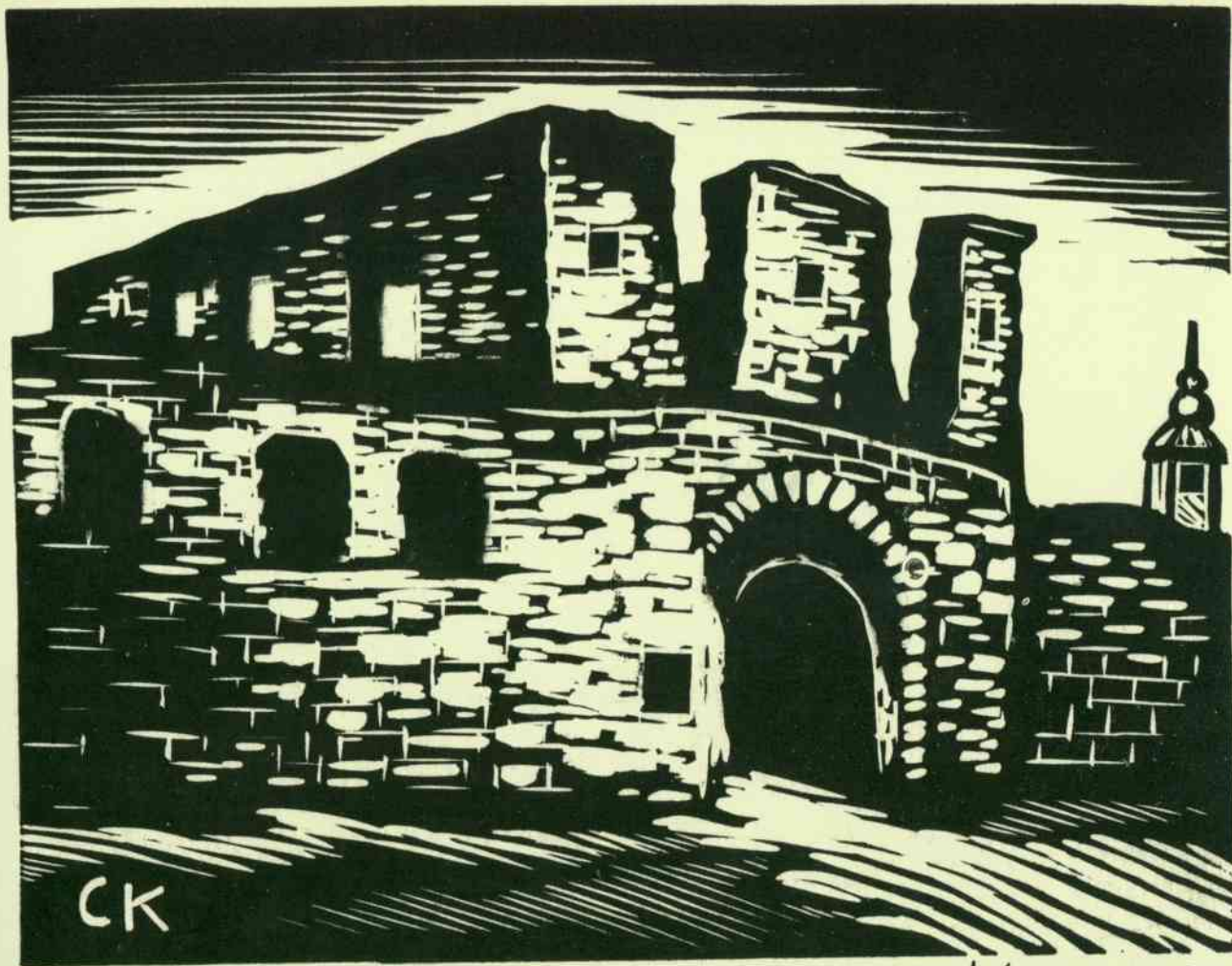

Развалины Крепости в с. Панівцях.

СКукучер-71

Руїни фортеці в с. Панівцях

СК
Крепость в о. Неванец.

С Кукоры м-н

Фортеця в с. Жванець

Костел (Ізяслав) св. Йосифа

С. Кушнір 78

Костел св. Йосипа (м. Ізяслав)

Костел XVI ст. м. Изяслав.
 Іоанна Крестителя

СК 16/17-71

Костел Івана Хрестителя XVI ст.
 (м. Ізяслав)

Ворота крѣпости
Летичев/

Скученко-71

Ворота фортеці м. Летичів

СК

Крепостна Башня / Г. Мейзов

С. Кунин

Башта фортеці (м. Летичів)

Костел XVI ст. /г. Лєтичєв/

СК Купишкін-Н

Костел XVI ст. (м. Лєтичєв)

Костел XVI ст. (м. Летичів).

СКУКОВИЧ

Костел XVI ст. (м. Летичів)

Церковь XVI ст. (г. Лейпзиг)

СК Жукович

Церква XVI ст. (м. Летичів)

Могила невідомого Запорозького
Козака. (г. Лєтичів)

С. Кукушкін-71

Могила невідомого
Запорозького козака (м. Лєтичів)

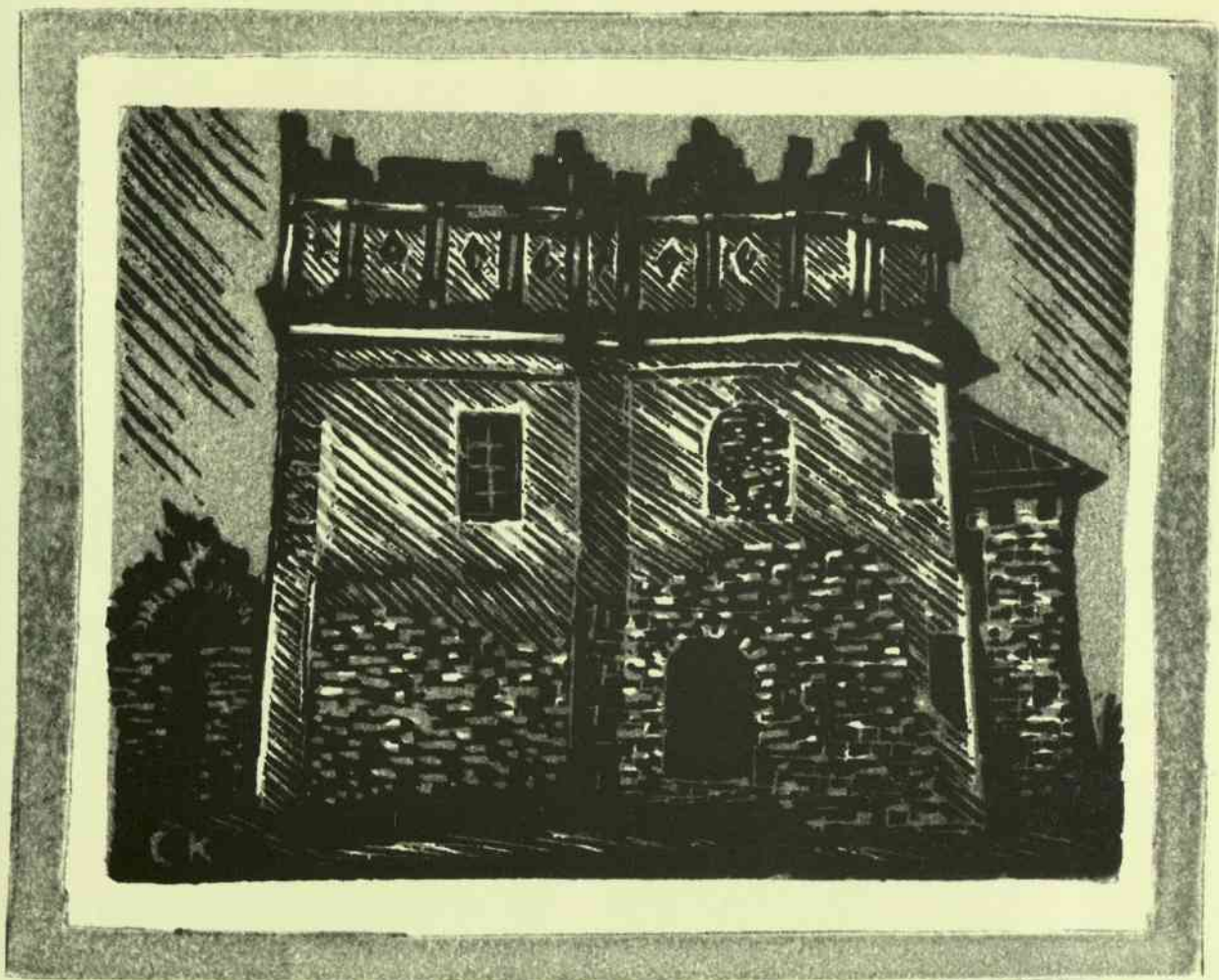

Церковь-Крепость.
(с. Сутківці)

Св. Миколай

Церква-фортеця (с. Сутківці)

Крепость.
(Старокаменитинів.)

Скучури-н

Фортеця
(м. Старокосянтинів)

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Дорога в Летичів	5
Міські ворота (м. Кам'янець-Подільський)	6
Башта Кармалюка Старої Фортеці (м. Кам'янець-Подільський)	7
Стіна Фортеці (м. Кам'янець-Подільський)	8
Башта біля Російських воріт (м. Кам'янець-Подільський).....	9
Польські ворота (м. Кам'янець-Подільський).....	10
Міська Ратуша (м. Кам'янець-Подільський).....	11
Кушнірська башта (м. Кам'янець-Подільський)	12
Гончарна башта (м. Кам'янець-Подільський).....	13
Міський магістрат (м. Кам'янець-Подільський).....	14
Петропавловська церква XVI ст. (м. Кам'янець-Подільський)	15
Тріумфальна арка (м. Кам'янець-Подільський)	16
Домініканський костел XVI ст. (м. Кам'янець-Подільський)	17
Миколаївська церква XIV ст. (м. Кам'янець-Подільський).....	18
Трьохсвятительська церква XVIII ст. (м. Кам'янець-Подільський).....	19
Ворота Меджибізької фортеці.....	20
Загальний вигляд Меджибізької фортеці	21
Стіна Меджибізької фортеці.....	22
Башта Меджибізької фортеці.....	23
Палац в Меджибізькій фортеці	24
Костел в Меджибізькій фортеці	25
Башта Меджибізької фортеці.....	26
Острозька фортеця (м. Старокостянтинів)	27
Замок Рогнеди (м. Ізяслав)	28
Замок (м. Ізяслав).....	29
Фортеця в Сатанові	30
Фортеця в Зінькові	31
Руїни фортеці в Панівцях	32
Фортеця в с. Жванець	33
Костел св. Йосипа (м. Ізяслав).....	34
Костел Івана Хрестителя XVI ст. (м. Ізяслав).....	35
Ворота фортеці (м. Летичів).....	36
Башта фортеці (м. Летичів).....	37
Костел XVI ст. (м. Летичів).....	38
Костел XVI ст. (м. Летичів).....	39
Церква XVI ст. (м. Летичів)	40
Могила невідомого запорозького козака (м. Летичів)	41
Церква-фортеця (с. Сутківці)	42
Фортеця (м. Старокостянтинів).....	43

ПП Заколотний М.І.
м. Хмельницький, 8 (0382) 76-21-23.

Підписано до друку 25.08.07. Формат 70X100/12.
Папір крейдований. Друк офсетний. Тираж 1000 прим.
Зам. №732 від 20.08.07.

13⁰⁰

A 34257